

Zimek, Rudolf; Žaža, Stanislav

Ján Svetlík sedmdesátníkem

Opera Slavica. 1997, vol. 7, iss. 2, pp. 53-55

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116433>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

тика русского языка: Именное склонение. М., 1974 (2-ое издание – Ижевск, 1982); О семантическом способе словообразования в русском языке. Ижевск, 1981; К истории местоимения АЗ в русском языке // Уч. зап. Казанск. ун-та. Т. 125. Кн. 4. Вопросы синтаксиса русского языка Казань, 1965; Путятина Миняя как древнейший памятник русского письма // *Slavia*, Roč. XXVII, seš. 4, Praha, 1968; Замечания о конфикации в современном русском языке // *Jezyk gosyjski*. № 3. Warszawa, 1968; Проблема формирования самостоятельных морфем на основе противопоставления фонетических вариантов // Вопросы грамматического строя русского языка. Казань, 1970; Проблемы грамматической лексикологии и русский литературный язык XVIII в. // Очерки грамматики и лексикологии русского языка. Казань, 1977; Заметки по исторической стилистике русского языка // Развитие синонимических отношений в истории русского языка. Ижевск, 1978; Об отражении диссимиллятивных тенденций в развитии флективных образований // Вопросы языкознания, № 3, 1979; Несколько замечаний о способах русского словообразования // *Slavia orientalis*. R. XXIX. № 1–2. Warszawa, 1980; К истории неорганической гласности в русском языке // Вопросы языкознания, № 4, 1983; К истории отсубстантивных наречий // Бодуэн де Куртене и современная лингвистика. Казань, 1989.

Сердечно поздравляем профессора В. М. Маркова с юбилеем и желаем ему дальнейших творческих успехов.

*В. Баранов
С. Никифорова*

Ján Svetlík sedmdesátnikom

V tomto roce se dožívá sedmdesáti let přední slovenský rusista a slavista Doc. PhDr. Ján SVETLÍK, CSc. I když už dnes nepůsobí v oboru, jemuž zasvětil celý svůj aktivní věk (po odchodu do důchodu pracuje nyní jako tajemník Zvazu protifašistických bojovníkov v Bratislavě), nelze jeho životní jubileum pominout, protože Ján Svetlík se svým vědeckým, pedagogickým i organizačním dílem zapsal výrazně do dějin slovenské jazykovědy i světové rusistiky, o čemž svědčí fakt, že jeho jméno a činnost je zařazeno jako jedno

z hesel ve slovenské *Encyklopedii jazykovedy*, jakož i v biograficko-bibliografickém slovníku *Kto jest' kto v sovremennoj rusistike*. Jeho význam daleko přesahuje území Slovenska, je dobře znám českým rusistům a má mezinárodní renomé jako účastník řady rusistických a slavistických kongresů, konferencí apod.

Ján Svetlík se narodil 14. 5. 1927 ve Zvolenské Slatině. Jako 17letý mladík bojoval ve Slovenském národním povstání a dokonce mu byl administrativním omylem vystaven úmrtní list jako jednomu z padlých bojovníků. Byl to však jeho bratr, který tehdy zahynul. Ján Svetlík po osvobození Československa studoval na bratislavské filozofické fakultě ruštinu a francouzštinu (1946–50), pak dva roky pracoval v kulturním oddělení Slovenského ústředního výboru SČSSP. Na podzim 1952 nastoupil dráhu vysokoškolského učitele na Katedře ruského jazyka a literatury Filozofické fakulty Univerzity Komenského. Stal se jedním z prvních aspirantů prof. dr. A. V. Isačenka (vedle L. Ďuroviče, H. Křížkové aj.) Svou kandidátskou práci o doplňku v ruštině v porovnání se slovenštinou obhájil v r. 1959 a v r. 1960 byl jmenován docentem v oboru ruského jazyka (jím zůstal až do svého odchodu do důchodu, nedosáhnuv pro různé překážky hodnosti profesora, ač byl de facto pro svou úroveň za profesora považován, zejména u ruských kolegů v SSSR). Za svého 40 letého působení na bratislavské katedře vychoval nejen stovky dobrých a zanícených učitelů ruštiny, ale i celou řadu aspirantů, a to nejen pro slovenské vysoké školy, ale i pro některé moravské (byl např. školitelem prof. Josefa Hladkého z brněnské Vojenské akademie).

Hlavní doménou Svetlíkova badatelského zájmu byla ruská syntax, a to jak v některých dílčích aspektech, tak v celkovém systémovém pohledu, a to vždy nazíraném soustavně z hlediska porovnávání s mateřským jazykem slovenským. Dokonale si osvojil Isačenkovu konfrontační metodu a velmi zdařile ji aplikoval ve všech svých pracích. Vědecké zkoumání systému ruské skladby v porovnání se systémem skladby slovenštiny zaměřoval především k potřebám vysokoškolské didaktiky, ale přispěl hodně i ke zvýšení efektivnosti a úrovně výuky ruštiny na středních a základních školách a nezapomínal ani na potřeby dospělých, kteří si osvojovali tento jazyk v mimoškolních formách výuky. Z pera Jána Svetlíka vyšly tři knižní učebnice ruské syntaxe: *Sintaksis sovremennogo ruskogo jazyka* (Bratislava 1962), *Russkij sintaksis v sopostavlenii so slovackim* (1966 s několika reedicemi) a *Sintaksis ruskogo jazyka* (1979). Byl spoluautorem příručky *Praktikum z gramatiky ruského jazyka* (1965), jedním ze spoluautorů výborné středoškolské gramatiky rus. jazyka (tzv.

„malého Isačenka“ – *Grammatika ruskogo jazyka dlja X-XI klassov obščeeobrazovatelnyh škol*, Bratislava 1955), která byla s oblibou používána i na některých moravských a českých katedrách ruštiny.

Z dílčích studií připomeňme aspoň Svetlíkův článek *K voprosu o sintaksi-českoj modalnosti*, otištěnou ve sborníku *Otázky slovanské syntaxe III* (Brno 1973). V posledních letech svého působení na univerzitě se zabýval rozpracováním problematiky sémantické struktury ruských a slovenských vět a zkoumáním strkturně-sémantických typů jednočlenných vět v ruštině a slovenštině v souvislosti s přípravou velké akademické syntaxe slovenského jazyka. I když nebyl aprobovaný slovakista, přispěl svými postřehy při porovnávání ruských syntaktických jevů s jejich slovenskými protějšky k hlubšímu poznání slovenské skladby. Jeho styl výkladu, ať už ve vysokoškolských učebnicích, nebo v učebnicích pro širší veřejnost (*Ruština pre dospelých, Bratislava – Moskva 1977*) je vždy jasný, logicky přehledný a dobře materiálově ilustrovaný.

Doc. Svetlík byl členem redakcí několika odborných časopisů (*Československá rusistika, Slavica Slovaca, Ruštinár*), redigoval řadu sborníků, učebnic a skript, přednášel v kursech pro další vzdělávání učitelů ruštiny na slovenských školách, apod. Dvakrát byl proděkanem fakulty, 8 let vedoucím katedry.

Čeští rusisté si s uznáním připomínají dlouholetou plodnou spolupráci s jubilantem, z níž vytěžili i pro sebe mnoho užitku. Společná účast s ním na různých kongresech, konferencích, při obhajobách vědeckých prací, redakční činnosti apod. byla pro ně vždy vítaným přínosem. Do dalších let mu všichni upřímně přejeme hodně zdraví a životní pohody.

*Rudolf Zimek
Stanislav Žaža*